

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Фармацевтичний

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

02 вересня 2024 року

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ
ДОПОМОГИ»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 053 «Психологія»

Освітньо-професійна програма: Практична психологія

Одеса - 2024

Затверджено:

Засіданням кафедри менеджменту охорони здоров'я
Одеського національного медичного університету

Протокол № 1 від 26 серпня 2024 року

Завідувач кафедри Олена РУДІНСЬКА

Розробники:

Доцент кафедри, доц. Валах В.В.

Доцент кафедри, доц. Дружкова І.С.

Доцент кафедри, доц. Ковальова М.В.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1 (2 години)

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Мета: Набуття здобувачем вищої освіти знань базових засад медичного та фармацевтичного права, в т.ч. його ознак, джерел, функцій; співвідношення охорони здоров'я, медичного права, фармацевтичного права і біоетики; правових засад охорони психічного здоров'я в Україні

Основні поняття:

1. Право: поняття та ознаки
2. Норма права: поняття, структура.
3. Медичне право: поняття, структура
4. Фармацевтичне право: поняття, структура
5. Охорона психічного здоров'я: нормативне розуміння
6. Біоетика: нормативне розуміння та елементи

ПЛАН:

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ:

Привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми.

2. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ВМІНЬ, НАВИЧОК.

Право – це система загальнообов'язкових, формально визначених правил поведінки, які встановлюються, гарантуються та охороняються державою з метою врегулювання суспільних відносин.

Внутрішня структура права (система права) складається зі взаємопов'язаних норм, логічно розподілених по галузях, підгалузях та інститутах.

Центральною ланкою системи права є галузь — крупна впорядкована сукупність правових норм, яка регулює певний тип схожих суспільних відносин, що складають предмет правового регулювання, специфічним методом правового регулювання.

Інститут права — впорядкована сукупність правових норм, яка регулює певний вид (групу) суспільних відносин. Інститут права в першу чергу — структурний підрозділ галузі права, дрібніша в порівнянні з галуззю сукупність юридичних норм. У кожній галузі права можна виділити безліч інститутів.

Теми доповідей для обговорення, кейсів:

1. Медичне право України як галузь права: поняття, завдання, предмет і методи
2. Принципи та функції медичного права України
3. Система медичного права України
4. Джерела медичного права України
5. Співвідношення медичного та фармацевтичного права
6. Основи біоетичні принципи права України

Нові поняття:

1. Структура права
2. Структура норми права
3. Суб'єкти, об'єкти та зміст правових відносин
4. Нормативно-правовий акт, локальний правовий акт
5. Правовий звичай
6. Біоетика

Питання для самоперевірки

1. Поняття права, його ознаки, джерела, функції
2. Загальна характеристика правового регулювання охорони здоров'я в Україні
3. Медичне законодавство та його місце в системі правових знань.
4. Фармацевтичне законодавство та його місце в системі правових знань
5. Місце правовідносин із надання психологічної допомоги у сучасній системі права України
6. Співвідношення охорони здоров'я, медичного права, фармацевтичного права і біоетики.
7. Поняття та види психічної послуги та психічної допомоги

3. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ:**ТЕСТИ ЗА ТЕМОЮ 1:**

Поняття "право" включає всі перераховані смисли, окрім того, що це:

- А) Елемент системи державної влади.
- Б) Сукупність законів держави, що відносяться до будь-якої форми діяльності (наприклад, медичне право).
- В) Явище соціальної солідарності і зв'язності людини з людиною.
- Г) Право держави карати людей.
- Л) Форма примусу і покарання людини людиною.

Право громадян України на охорону здоров'я гарантується:

- А) Конституцією України
- Б) Цивільним кодексом України
- В) Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
- Г) Кримінальним кодексом України

Медичне право України є:

- А) самостійною галуззю права
- Б) комплексною галуззю права
- В) комплексною підгалуззю права
- Г) комплексним інститутом права

Нормативно-правовим актом, який не входить до нормативно - правової бази системи захисту прав пацієнтів, є:

- А) Конституція України
- Б) Цивільний кодекс України
- В) Кримінальний кодекс України
- Г) Кодекс законів про працю України

Правотворча діяльність, пов'язана із об'єднанням однакових за предметом правового регулювання та юридичною силою, прийнятих у різний час нормативно-правових актів в один систематизований правовий акт - це:

- А) Кодифікація
- Б) Систематизація
- В) Рекодифікація
- Г) Нормотворення

Система заходів, спрямованих на збереження і відновлення психічних функцій, профілактику психічних розладів, інших проблем, що стосуються психічного здоров'я, оптимальної працездатності та соціальної активності людини, досягнення і підтримання психологічного благополуччя – це:

- А) Психічне здоров'я
- Б) Психічна допомога
- В) Психологічна допомога
- Г) Супервізія

Цінність людського життя в біомедичній етиці визначається:

- А) Унікальністю і неповторністю особистості.
- Б) Віком (кількістю прожитих років).
- В) Расовою і національною приналежністю.
- Г) Фінансовою спроможністю.
- Д) Усім перерахованим.

Біомедична етика та медичне право повинні перебувати у стані:

- А) Незалежності.
- Б) Медичне право – пріоритетне.
- В) Повинен бути витриманий пріоритет біомедичної етики.
- Г) Біомедична етика – критерій коректності медичного права.
- Д) Медичне право визначає коректність біомедичної етики.

Який характер мають співвідношення загальних етичних принципів і професійної етики?

- А) Імперативний.
- Б) Обумовлений.
- В) Інформативний.
- Г) Між ними немає зв'язку.
- Д) Регулюючий.

До фундаментальних етичних принципів проведення досліджень за участю людини не відноситься:

- А) Наукове обґрунтування проекту.
- Б) Низький соціальний статус пацієнта.
- В) Співвідношення ризику та користі.
- Г) Інформування пацієнта.
- Д) Одержання згоди.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основна:

1. Медичне право: нормативно – правові акти. Ч. 2 / Упор: І.Я. Сенюта (гол. ред.), Ю.С. Гуменюк, М.М. Семерак, Х.Я. Терешко; – Львів: Вид-во ЛОБФ «Медицина і право». 2018. – 520 с.
2. Грін О. О. Загальне медичне право: Навчальний посібник: Альб.схем. Ужгород: Видавництво «ФОП Сабов А.М.», 2017.
3. Медичне право: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С. Б. Булеци; д-ра юрид. наук, проф. М. В. Менджул. 2-ге вид., перероб. і допов., Київ: Юрінком Інтер, 2024. 672 с.
4. Терзі О. О. Концепція адміністративно-правового забезпечення охорони здоров'я в Україні / О. О. Терзі: [моногр.]. Одеса : Гельветика. 2019. 288 с. URL: <file:///C:/Users/USERS/Downloads/TerziO.pdf>
5. Терзі О. О. Концепція адміністративно-правового забезпечення охорони здоров'я ч.2 / О. О. Терзі: [моногр.]. Київ; Одеса : Фенікс, 2022. 368 с. Режим доступу: <https://jurkniga.ua/contents/kontseptsiya-administrativno-pravovogo-zabezpechennya-okhoroni-zdorovya.pdf>
6. Охорона здоров'я і права людини: ресурсний посібник / ред. Дж. Коен, Т. Езер, П. МакАдамс, М. Мілоф; пер. з англ. Н. Шевчук; наук. ред. укр. версії І. Сенюта. – 5-те вид., доповнене. – Львів: Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2019. – 600 с.
7. Фармацевтичне правознавство. Модуль 1 : навч.-метод. посіб. до практ. занять для студентів фармац. ф-тів, (спеціальність «Фармація») / І. М. Алексєєва, О. Г. Алексєєв, М. А. Аніщенко. Запоріжжя: ЗДМУ, 2017. 133 с. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/6603/1/Фарм.%20право%20%2016-17.pdf>
8. Сарибасєва Г.М. Систематизація адміністративного законодавства в сфері охорони здоров'я в Україні: теорія, досвід та перспективи. К.: Гельветика, 2019. 392 с.
9. Сироїд Т.Л. Міжнародні стандарти в галузі забезпечення права на здоров'я та практика їхнього застосування. К., 2021. 166 с.
10. Чеховська І.В. Медичне право: навч.посіб. Ун-т ДФС України. Ірпінь, 2020. 480 с.

Додаткова:

1. Валах В.В. Право дитини-пацієнта на тактовне лікування. Право України. 2020. №1. С. 85-96.
2. Viktoriia V. Valakh, Denis M. Sytnikov. Analysis of ECHR decisions about the legal regime of medical privacy. Legea și viața. 2020. №10-11. P.9-24
3. Olha Yuryk, Anatoly Stashkevich, Ruslan Chorny, Zhanna Chorna, Tetiana Kronivets, Viktoriia Valakh. The Correlation Between The Right To Medical Secrecy And The Employer's Right To Receive Information On The Employee's Health State // International Journal of Computer Science and Network Security, VOL.21 No.7, July 2021. P.103-107
4. Кримінальна відповідальність працівників закладу охорони здоров'я: сучасні тенденції. Навчальний посібник / С.П. Кошова, З.В. Гбур, О.І. Пархоменко-Куцевіл. Кам'янець-Подільський: ТОВ “Друкарня Рута”, 2021. 104 с.
5. Терзі О. О. Визначення поняття «Охорона здоров'я» / О. О. Терзі // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2018. № 51. С. 46-49. URL: <https://www.onmedu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7030/Terzi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
7. Терзі О. О. Генеза становлення предиктивної медицини // Widomosci Lekarskie . 2019. Tom LXXII. С. 99-102. URL: <https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7065/Terzi.pdf?sequence=1>
8. Терзі О. О. Правові засади вакцинації // Wiadomosci Lekarskie. 2018 . Вип. 3. С. 714-718. URL: <https://europepmc.org/article/med/29783254>
9. Hendel N. World Health Organization (WHO) / Research Handbook on International Conflict and Security Law. T.M.C. Asser Press. 2022. P. 733-759

Електронні інформаційні ресурси:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int.
2. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
3. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.
4. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL: www.med122.com.
5. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
6. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>.
7. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-nszu>.
8. Національна психологічна асоціація: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.npa-ua.org/>

Електронні інформаційні ресурси:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int.
2. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
3. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.
4. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL: www.med122.com.
5. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
6. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>.
7. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-nszu>.
8. Національна психологічна асоціація: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.npa-ua.org/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2 (6 год)

ТЕМА 2. МІЖНАРОДНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТАНДАРТИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я, ЗОКРЕМА У ПСИХОЛОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: набуття здобувачем вищої освіти знань щодо міжнародних, регіональних та національних стандартів у сфері охорони здоров'я, прав людини у різних сферах охорони здоров'я, у психологічній діяльності

Основні поняття:

1. Стандарти ВООЗ.
2. Національні стандарти України у сфері охорони здоров'я: поняття та види.
2. Класифікація прав людини в сфері охорони здоров'я.

ПЛАН:

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ:

Привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми.

2. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ВМІНЬ, НАВИЧОК.

2. 1. Ознайомитись та надати загальну характеристику:

- Хартія про права людини.
- Європейська соціальна хартія.
- Європейська конвенція з прав людини.
- Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти.
- Рекомендації про виховання в дусі Міжнародного взаєморозуміння, співробітництва і миру та виховання в дусі поваги прав людини і основних свобод.
- Конвенція про захист прав та гідності людини у зв'язку з використанням досягнень медицини та біології;
- Конвенція про права людини та біомедицину.
- Декларація про права дитини.

2.2. Класифікація професійно важливих якостей психолога-консультанта (надати характеристику кожній)

Теми доповідей, рефератів:

1. Місце та роль права людини на охорону здоров'я у правовому статусі людини і громадянина.
2. Юридичні гарантії забезпечення права людини на охорону психічного здоров'я.
3. Право людини на особисту недоторканність у галузі охорони психічного здоров'я.
4. Моделі інформування пацієнта про стан його психічного здоров'я.

Питання для самопідготовки за темою 2.

1. Право людини на життя і медична практика: питання співвідношення.
1. Право людини на життя в Рішеннях Європейського Суду з прав людини.
2. Право людини на медичну інформацію: загальна характеристика і правове забезпечення.
3. Право людини на медичну таємницю: загальна характеристика і правове забезпечення.
4. Правова танатологія: загальна характеристика.

3. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ: ТЕСТИ ЗА ТЕМОЮ 2:

Вкажіть у відповіді, під яким номером, неправильно названо вид обов'язків громадян у сфері охорони здоров'я:

- А) піклуватися про своє здоров'я та здоров'я дітей
- Б) не шкодити здоров'ю інших громадян
- В) у передбачених законодавством випадках проходити профілактичні медичні огляди і робити щеплення
- Г) безоплатно здавати кров або її компоненти для подальшого безпосереднього використання їх для лікування

Одне з основних прав людини у сфері охорони здоров'я, яке закріплене Конституцією України:

- А) право на медичну допомогу
- Б) право на вільний вибір лікаря та лікувального закладу
- В) заборона відмови у прийнятті до закладів охорони здоров'я осіб, що є ВІІ-інфікованими чи хворими на СНІД, а також ущемлення прав їх рідних і близьких на цій підставі
- Г) право на інформовану добровільну згоду на медичне втручання

Стаття 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (1950) гарантує

кожній фізичній чи юридичній особі право на розгляд судом упродовж _____ строку цивільної, кримінальної, господарської, адміністративної справи, а також справи про адміністративне правопорушення, в якій вона є стороною:

- А) виваженого
- Б) короткого
- В) розумного
- Г) справедливого

Умовою психічного здоров'я є:

- А) Розвиток різноманітних емоцій та почуттів.
- Б) Вміння контролювати і керувати емоціями.
- В) Здатність до співпереживання та співчуття.
- Г) Набуття навичок зменшення шкідливого впливу стресогенних чинників.
- Д) Успішне ототожнення (ідентифікація) особи з певними соціальними групами.

Психологічне благополуччя – це:

- А) Задоволення соціальним статусом і якістю взаємин з оточенням.
- Б) Уміння вчитися й отримувати задоволення від навчання.
- В) Здатність аналізувати проблеми й ухвалювати виважені рішення.
- Г) Усвідомлення свого призначення і сенсу життя.
- Д) Сприймання загальнолюдських цінностей.

Медична інформація – це:

- А) різноманітні дані про організм людини, медичні заклади, засоби лікування, види профілактичних заходів, довідкова література
- Б) інформація, що містить державну або іншу передбачену законом таємницю, розголошення якої може завдати шкоди конкретній особі, суспільству, державі
- В) інформація про стан здоров'я пацієнта, яка стала відома лікарю (лікуючому персоналу), обслуговуючому персоналу, посадовим особам та службовому персоналу медичної установи

Лікарська таємниця – це відомості, що не підлягають розголошенню:

- А) про хворобу
- Б) про інтимну сторону життя хворого
- В) про факт звернення за медичною допомогою
- Г) про сімейну сторону життя хворого
- Д) усі варіанти правильні

Види відповідальності за розголошення лікарської таємниці:

- А) анулювання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики
- Б) цивільно-правова
- В) адміністративна
- Г) кримінальна
- Д) усі варіанти правильні

Як називається наука про смерть?

- А) Таналогія
- Б) Євгеніка
- В) Евтаназія
- Г) Сорорігенія
- Д) Ятрогенія

Норма якого правового акту забороняє проводити евтаназію в Україні?

- А) Закон України "Про охорону здоров'я"
- Б) Закон України "Основи законодавства України про охорону здоров'я"
- В) Закон України "Про трансплантацію органів й інших аналогічних матеріалів людини"
- Г) Конституція України
- Д) Кримінальний Кодекс України

Що означає термін "евтаназія"?

- А) Легка смерть
- Б). Терапія фетальними тканинами
- В) Дії лікаря, спрямовані на продовження життя хворого
- Г) Дії медперсоналу, спрямовані на припинення життя хворого
- Д)Прискорення смерті на прохання важкохворого з невиліковним захворюванням

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основна:

1. Медичне право: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С. Б. Булеци; д-ра юрид. наук, проф. М. В. Менджул. 2-ге вид., перероб. і допов., Київ: Юрінком Інтер, 2024. 672 с.
2. Всеобщая декларация прав человека [Электронный ресурс] : принята и провозглашена в резолюции 217 А (III) Генеральной Ассамблеи от 10 декабря 1948 года. – Электрон. дан. (1 файл). – Режим доступа: <http://zakon4.rada.gov.ua>. – Название с экрана.
3. Хартія соціальних прав і гарантій громадян незалежних держав [Електронний ресурс]: затв. Міжпарламентською Асамблеєю держав - учасників Співдружності Незалежних Держав 29 жовтня 1994р. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
4. Про інформацію [Електронний ресурс] : закон України від 01.10.1992 року. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
5. Про страхування [Електронний ресурс] : закон України від 07.03.1996 року. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
6. Основи законодавства України про охорону здоров'я [Електронний ресурс] : закон України від 19.11.1992 року. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
7. Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань [Електронний ресурс] : постанова КМ України від 17.08.1998 № 1303. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
8. Про затвердження Програми подання громадянам гарантованої державою безоплатної медичної допомоги [Електронний ресурс] : постанова КМ України від 11.07.2002 р. N 955. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.

Увага! Законодавство може змінюватись - слідкуйте за змінами!

Додаткова:

1. Валах В.В. Право дитини-пацієнта на тактовне лікування. Право України. 2020. №1. С. 85-96.
2. Булеца С.Б. Право фізичної особи на життя та здоров'я (Порівняльно- правовий аспект): Монографія. - Ужгород: Ліра, 2006. - 172 с.
3. Головченко В., Грузова Л. Лікарська таємниця як медико-правова проблема // Юри-

- дичний вісник України. - 2001. - 21-27 лип.
4. Дешко Л. До питання про визначення охорони здоров'я в законодавстві України // Підприємництво, господарство і право. - 2007. - № 4. - С. 65-68.
 5. Охорона здоров'я та права людини: Ресурсний посібник // Дж. Коен, Т. Езер, П. Мак Адамс, М. Мілоф: пер. з англ. Н. Шевчук; наук. ред. укр. версії І. Сенюта. - 5-те вид., доп. - Львів: «Медицина і право», 2011. - 600 с

Електронні інформаційні ресурси:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int.
2. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
3. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.
4. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL: www.med122.com.
5. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
6. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>.
7. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-nssu>.
8. Національна психологічна асоціація: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.npa-ua.org/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3 (6 год)

ТЕМА 3. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА В СИСТЕМІ ОСВІТИ

Мета: набуття здобувачем вищої освіти знань щодо базових право та обов'язків практичних психологів у сфері надання освітніх послуг, процедур захисту їх прав та законних інтересів.

Основні поняття:

1. Психологічна служба системи освіти України
2. Правовий статус психолога у системі освіти
3. Психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів.
4. Центр практичної психології та соціальної роботи,
5. Експертиза психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах МОНУ

ПЛАН:

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ:

Привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми.

2. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ВМІНЬ, НАВИЧОК.

2.1. Вправа на розвиток творчого мислення «Власна психологічна служба»: придумати назву, мету, завдання, структуру, зміст роботи (напрямки, методи, форми роботи, обладнання, фінансування, кількість робітників, їх обов'язки) власної психологічної служби у системі освіти та зробити її презентацію-рекламу для фахівців та клієнтів.

2.2. Вправа "Мій етичний кодекс": Сформулюйте свій етичний кодекс, користуючись таким правилом: в лівій колонці продовжіть декілька разів речення: "Я ніколи не зроблю іншій людині...", а в правій - те ж саме зробить з реченням: "Я завжди зроблю для іншої людини..."

Продовжуйте виконання завдання - в лівій колонці продовжіть речення: "Я ніколи не зроблю собі...", а в правій - "Я завжди зроблю для себе..."

«Я ніколи не зроблю іншій людині...»	«Я завжди зроблю для іншої людини...»
"Я ніколи не зроблю собі..."	"Я завжди зроблю для себе..."

2.3. Використовуючи норми чинного українського законодавства, визначте:

А) алгоритм дій та

Б) мінімально необхідний перелік первинної документації (затверджені форми), які має заповнювати практичний психолог, який працює у системі освіти із здобувачем освіти, якщо останній має психологічні проблеми у взаємовідносинах із однолітками та вчителями.

Теми доповідей, рефератів:

1. Досвід функціонування психологічних служб у зарубіжних країнах..
2. Етичний кодекс психолога та його принципи.
3. Планування діяльності психологічної служби школи
4. Проблеми взаємодії психолога з представниками суміжних професій: юристом, лікарем, соціальним працівником.

Питання для самопідготовки за темою 3.

1. Порядок атестації психологів у системі освіти.
2. Посадова інструкція психолога в закладах освіти.
3. Особливості діяльності психолога в соціальних службах для молоді.
4. Специфіка роботи психолога з підлітками «групи ризику».
5. Проблема девіантної, аддиктивної та суїцидальної поведінки у підлітковому віці.

3. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ:

ТЕСТИ ЗА ТЕМОЮ 3:

Мета психологічної служби системи освіти України:

- а) виявлення і створення оптимальних соціально-психологічних умов для розвитку особистості;
- б) сприяння виконанню освітніх і виховних завдань навчальних закладів;
- в) психологічне обстеження дітей і підлітків, їхніх груп та колективів;
- г) своєчасне попередження відхилень у психофізичному розвитку та становленні особистості.

Який з нижче наведених термінів не є видом діяльності психологічної служби:

- а) діагностика;
- б) реабілітація;
- в) прогностика;
- г) превентивне виховання.

Виберіть більш точне визначення поняття „модель психологічної служби”:

- А). забезпечення відпочинку та дозвілля працівників освітніх організацій, сприяє розв’язанню їхніх побутових проблем;
- Б).система теоретико-методологічних , організаційних та етичних принципів, техноло-

гій, методів і форм надання психологічної допомоги, яка визначає специфіку діяльності практичних психологів у конкретній соціальній сфері;

- В) . сприяння, аналіз та осмислення інформації;
- Г) . забезпечення зворотного зв'язку між отримувачем та відправником інформації;
- Д). усвідомлення та визначення головних цілей і завдань, які мають бути провідними для тієї чи іншої організації.

Серед вказаних виберіть об'єктно-цільові критерії моделі психологічних служб:

- А). мотиваційні, інтелектуальні, поведінково-вольові;
- Б). категорія об'єктів психологічної допомоги, пріоритетність надання психологічної допомоги, безпосередність (опосередкованість) психологічної допомоги;
- В). організаторсько-управлінські, економіко-правові, предметні, українознавчі;
- Г). діагностично-прогностичні, організаційно-регулятивні, контрольні;
- Д). мотиваційно-потребові, інтелектуально-почуттєві, поведінкові.

Здійснення психолого-медико-педагогічних заходів з метою усунення відхилень у психофізичному та індивідуальному розвитку і поведінці особистості:

- а) корекція;
- б) прогностика;
- в) профілактика;
- г) реабілітація.

Назвіть основні види діяльності практичного психолога в системі освіти:

- А). діагностика, психологічна експертиза, психологічна терапія;
- Б) підбір педагогічного колективу;
- В) навчання та виховання;
- Г) діагностика, корекція, реабілітація, профілактика, прогностика.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основна:

1. Психологічна служба в системі освіти: Практикум з навчального курсу для практичних психологів: Навч. посібн. - К.: Каравела, 2010. - 176 с.
2. Про захист персональних даних [Електронний ресурс]: закон України від 01.06.2010. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
3. Медичне право: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С. Б. Булеци; д-ра юрид. наук, проф. М. В. Менджул. 2-ге вид., перероб. і допов., Київ: Юрінком Інтер, 2024. 672 с.
5. Терзі О. О. Концепція адміністративно-правового забезпечення охорони здоров'я ч.2 / О. О. Терзі: [моногр.]. Київ; Одеса : Фенікс, 2022. 368 с. Режим доступу: <https://jurkniga.ua/contents/kontseptsiya-administrativno-pravovogo-zabezpechennya-okhoroni-zdorovya.pdf>
6. Охорона здоров'я і права людини: ресурсний посібник / ред. Дж. Коен, Т. Езер, П. МакАдамс, М. Мілоф; пер. з англ. Н. Шевчук; наук. ред. укр. версії І. Сенюта. – 5-те вид., доповнене. – Львів: Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2019. – 600 с.
7. Фармацевтичне правознавство. Модуль 1 : навч.-метод. посіб. до практ. занять для студентів фармац. ф-тів, (спеціальність «Фармація») / І. М. Алексєєва, О. Г. Алексєєв, М. А. Аніщенко. Запоріжжя: ЗДМУ, 2017. 133 с. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/6603/1/Фарм.%20право%20%2016-17.pdf>
10. Чеховська І.В. Медичне право: навч.посіб. Ун-т ДФС України. Ірпінь, 2020. 480 с.

Додаткова:

1. Валах В.В. Право дитини-пацієнта на тактовне лікування. Право України. 2020. №1. С. 85-96.
2. Viktoriia V. Valakh, Denis M. Sytnikov. Analysis of ECHR decisions about the legal regime of medical privacy. *Legea și viața*. 2020. №10-11. P.9-24
3. Olha Yuryk, Anatoly Stashkevich, Ruslan Chorny, Zhanna Chorna, Tetiana Kronivets, Viktoriia Valakh. The Correlation Between The Right To Medical Secrecy And The Employer's Right To Receive Information On The Employee's Health State // *International Journal of Computer Science and Network Security*, VOL.21 No.7, July 2021. P.103-107
4. Кримінальна відповідальність працівників закладу охорони здоров'я: сучасні тенденції. Навчальний посібник / С.П. Кошова, З.В. Гбур, О.І. Пархоменко-Куцевіл. Кам'янець-Подільський: ТОВ "Друкарня Рута", 2021. 104 с.
5. Паліативна та хоспісна допомога : підручник / [Вороненко Ю. В. та ін.]; за ред. акад. НАМН України Ю. В. Вороненка, чл.-кор. НАМН України Ю. І. Губського ; Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика. Вінниця: Нова Книга, 2017. 385 с.
6. Терзі О. О. Визначення поняття «Охорона здоров'я» / О. О. Терзі // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2018. № 51. С. 46-49. URL: <https://www.onmedu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7030/Terzi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
7. Терзі О. О. Генеза становлення предиктивної медицини // *Widomosci Lekarskie* . 2019. Tom LXXII. С. 99-102. URL: <https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7065/Terzi.pdf?sequence=1>
8. Терзі О. О. Правові засади вакцинації // *Wiadomosci Lekarskie*. 2018 . Вип. 3. С. 714-718. URL: <https://europemc.org/article/med/29783254>
9. Hendel N. World Health Organization (WHO) / *Research Handbook on International Conflict and Security Law*. T.M.C. Asser Press. 2022. P. 733-759

Електронні інформаційні ресурси:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int .
2. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
3. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.
4. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL: www.med122.com.
5. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
6. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>.
7. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-nszu>.
8. Національна психологічна асоціація: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.npa-ua.org/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4 (6 год)

ТЕМА 4. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ ЗАХИСТІ ПРАВ ЧЛЕНІВ РОДИНИ

Мета: набуття здобувачем вищої освіти знань щодо базових засад у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, надання допомоги сім'ям, дітям та молоді.

Основні поняття:

1. Домашнє насильство
2. Центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги.
3. Центри медико-соціальної та психолого-педагогічної допомоги населенню

ПЛАН:

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ:

Привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми.

2. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ВМІНЬ, НАВИЧОК.

Задача 1. Не зважаючи на те, що Сімейним кодексом України усиновлення визнано однією з підстав створення сім'ї, чоловіку в Україні надзвичайно складно всиновити дитину, а при розлученні та при визначенні місця проживання дитини, як правило, перевага надається матері.

Яка форма дискримінації знаходить свій прояв у даному випадку? Обґрунтуйте висновки.

Задача 2. Під час оголошення вакансії організацією не зазначаються обмеження при прийнятті на роботу. У зв'язку з цим керівник організації дає усну вказівку не брати на роботу вагітних жінок та жінок з малолітніми дітьми, оскільки це, за його словами, – «не працівники». Або ж у вимогах до кандидата на заміщення вакантної посади зазначається обмеження за віком чи за статтю, незважаючи на те, що даний вид роботи може виконувати як жінка, так і чоловік (якщо вік та стан здоров'я дозволяють виконувати таку роботу).

Яка форма дискримінації знаходить свій прояв у даному випадку? Обґрунтуйте висновки.

Задача 3. Л., яка працювала на посаді менеджера, узнала, що Н. – чоловік, що працює теж на посаді менеджера та виконує аналогічну роботу, одержує заробітну плату на 26 % більше, ніж вона.

Про які форми дискримінації йде мова? Які норми законодавства порушені?

Задача 4. Один з учнів прийшов до школи в рожевій сорочці, бо вона була дуже модна та її подарувала на день народження матуся. Але реакція однокласників була неприємною. Дівчинка – однокласниця – почала сміятись над хлопцем, глузуючи перед усім класом через те, що він одягнув начебто «дівчачу сорочку». А хлопці підтримали злий жарт дівчини, пригрозивши, що поб'ють його, якщо він ще раз прийде у школу у сорочці рожевого кольору.

Про які форми дискримінації йде мова? Які норми законодавства порушені?

Питання для самопідготовки за темою 4.

1. Проблема психологічного насильства у сучасному суспільстві.
2. Особливості психологічної допомоги особам, які постраждали від насильства.
3. Психодіагностична і консультативна допомога особам, які постраждали від насильства.
4. Психотерапія та психопрофілактика насильства.

ТЕСТИ ЗА ТЕМОЮ 4:

Надання психолого-педагогічної допомоги вихованцям, учням, студентам, які перебувають у кризовій ситуації (постраждали від соціальних, техногенних, природних катастроф, перенесли тяжкі хвороби, стреси, переселення, зазнали насильства тощо), з метою адаптації до умов навчання і життєдіяльності - це:

- а) профілактика
- б) діагностика
- в) реабілітація
- г) прогностика

Діяльність, спрямована на відновлення, корекцію чи компенсацію порушених психічних функцій і станів хворих та інвалідів, а також осіб, які перенесли захворювання, отримали психотравму – це:

- а) психологічна просвіта
- б) психопрофілактика
- в) психокорекція
- г) психореабілітація
- д) психологічна експертиза

До виїзду мобільної бригади до місця вчинення насильства можуть залучатися (у разі потреби):

- А) представники уповноважених підрозділів органів Національної поліції,
- Б) служб у справах дітей,
- В) інших суб'єктів
- Г) усі відповіді вірні

Центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги діють відповідно до:

- А) Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги
- Б) Порядки про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги
- В) Статутів центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги
- Г) Інструкції про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я: Закну України № 1053-IX від 03 грудня 2020 року.
2. Правове регулювання професійної діяльності психолога : навч.- метод. посіб. / Л. В. Перевалова, І. В. Лисенко, Г. М. Гаряєва – Харків: ФОП Панов А. М., 2023. – 92 с.. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/92024273-27ba-482c-ba24-0ffc37ec7726/content>
3. Колтунович Т.А. Етичний кодекс психолога: Навчальний посібник. – Чернівці: ЧНУ, 2019. – 232с.
4. Медичне право : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С.Б. Булеци; д-ра юрид. наук, доц. М.В. Менджул. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 720 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/44786/1/медичне%20право_друк_05_08.pdf
8. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України./ Упоряд. В.Г.Панок, І.І.Цушко, А.Г. Обухівська – К.: Шк. світ. 2018. – 256 с.

9. Науково-методичні засади діяльності психологічної служби: Навчально-методичний посібник; В 2 т. / За ред.. В.Г.Панка, І.І.Цушка. – К.: Ніка-Центр, 2021. – Т.1. – 328 с.; Т.2. – 284 с
10. Титаренко Т. М. Кризове психологічне консультування / Т.М. Титаренко. – К. : Главник, 2021. – 196 с.
11. Кокун О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Олійник В.О., Хоружий С.М., Ларіонов С.О., Сириця М.В. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей цивільними психологами : метод. посіб. К. : 7БЦ, 2023. 175 с.

Додаткова:

1. Медичне право: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С. Б. Булеци; д-ра юрид. наук, проф. М. В. Менджул. 2-ге вид., перероб. і допов., Київ: Юрінком Інтер, 2024. 672 с.
2. Медичне право: нормативно – правові акти. Ч. 2 / Упор: І.Я. Сенюта (гол. ред.), Ю.С. Гуменюк, М.М. Семерак, Х.Я. Терешко; – Львів: Вид-во ЛОБФ «Медицина і право». 2018. – 520 с.
3. Грін О. О. Загальне медичне право: Навчальний посібник: Альб.схем. Ужгород: Видавництво «ФОП Сабов А.М.», 2017.

Електронні інформаційні ресурси:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int.
2. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statereports.html>.
3. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.
4. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL: www.med122.com.
5. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
6. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>.
7. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-nsszu>.
8. Національна психологічна асоціація: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.npa-ua.org/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5 (4 год)

ТЕМА 5. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНО УРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ

Мета: набуття здобувачем вищої освіти знань щодо базових засад правового регулювання надання психологічної допомоги соціально уразливим групам населення: дітям, молоді, людям похилого віку, інвалідам, постраждалим від воєнних дій.

Основні поняття:

1. Вразливі категорії населення
2. Складна життєва ситуація
3. Категорії населення, які перебувають у складних життєвих обставинах

ПЛАН:

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ:

Привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми.

2. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ВМІНЬ, НАВИЧОК.

Теми доповідей, кейсів:

1. Перша психологічна допомога та її складові
2. Права та обов'язки отримувачів соціальних послуг
3. Основні принципи працівників, що надають гуманітарну допомогу

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ:

1. Особи, які відповідно до законодавства, належать до соціально уразливих категорій населення
2. Різновиди складних життєвих обставин
3. Права та обов'язки психологів, що надають психологічну допомогу

2. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ:

ТЕСТИ ЗА ТЕМОЮ 5:

Закон України «Про соціальні послуги» прийнято:

- а) 19 червня 2003 р.;
- б) 14 січня 1998 р.;
- в) 8 лютого 2010 р.

Психолог не має права:

- А) зловживати своїм становищем при наданні допомоги людині, яка постраждала;
- Б) просити у людини гроші або послуги за надання допомоги;
- В) давати неправдиві обіцянки чи повідомляти недостовірні відомості;
- Г) перебільшувати свої знання та навички;
- Д) усі відповіді вірні

Первинна психологічна допомога включає:

- А) ненав'язливе надання практичної допомоги та підтримки;
- Б) оцінку потреб і проблем;
- В) надання допомоги у задоволенні нагальних потреб (наприклад, таких як їжа, вода, інформація);
- Г) надання допомоги в отриманні інформації, встановленні зв'язку з відповідними службами і структурами соціальної підтримки;
- Д) усі відповіді вірні

У якому пункті етичного кодексу психолога йдеться про те, що психологи зобов'язані всіляко запобігати і не допускати антигуманних наслідків у своїй професійній діяльності?

- а) у пункті «Відповідальність»
- б) у пункті «Компетентність»
- в) у пункті «Захист інтересів клієнта»
- г) у пункті «Конфіденційність»
- д) у пункті «Етичні правила психологічних досліджень»

У якому пункті Етичного кодексу психолога йдеться про те, що на психологів покла-дається відповідальність за надійність використовуваних методів та програмного за-безпечення?

- а) у пункті «Етичні правила психологічних досліджень»
- б) у пункті «Компетентність»
- в) у пункті «Захист інтересів клієнта»
- г) у пункті «Конфіденційність»
- д) у пункті «Відповідальність»

Установа для нічного або тимчасового мешкання громадян без визначеного місця ме-шкання, осіб, які постраждали від фізичного або психічного насильства, стихійного лиха, катастрофи тощо, з наданням їм правової, психологічної, соціальної, медичної та побутової допомоги в подоланні тимчасових труднощів, сприянні в установленні особи, відновленні документів, паспортизації та працевлаштуванні – це:

- а) тимчасовий притулок для дорослих;
- б) тимчасовий притулок для неповнолітніх;
- в) тимчасовий притулок для інвалідів.

Складні життєві обставини - це :

- а) обставини, спричинені інвалідністю, віком, станом здоров'я, соціальним становищем, життєвими звичками і способом життя, внаслідок яких особа частково або повністю не має (не набула або втратила) здатності чи можливості самостійно піклуватися про особисте (сі-мейне) життя та брати участь у суспільному житті.
- б) обставинами вважаються обставини, що об'єктивно порушують нормальну життєдіяль-ність особи, наслідки яких вона не може подолати самостійно.
- в) це наявність хвороб і фізичних дефектів, які призводять до фізичного, душевного і соціа-льного неблагополуччя

Видами соціальних послуг є:

- а) грошова та натуральна допомоги.
- б) соціально-побутові послуги, психологічні послуги, соціально-педагогічні послуги, соціа-льно-медичні послуги, соціально-економічні послуги, юридичні послуги , послуги з працев-лаштування, інформаційні послуги.
- в) забезпечення продуктами харчування, м'яким та твердим інвентарем, гарячим харчуван-ням, транспортними послугами, засобами малої механізації, здійснення соціальнопобутово-го патронажу, соціально-побутової адаптації, виклик лікаря, придбання та доставка медика-ментів.

Право на отримання соціальних послуг мають:

- а) особи, які потрапили в складні життєві обставини
- б) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, у тому числі біженці, які прожи-вають в Україні на законних підставах та перебувають у складних життєвих обставинах.
- в) особи, які проживають на території України на законних підставах

У якому нормативно-правовому документі описані вимоги до тривалості робочого ти-жня практичного психолога?

- а) у Положенні про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що засто-совується в навчальних закладах
- б) у Типовому положенні про атестацію педагогічних працівників
- в) у Положенні про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших закладів системи освіти

- г) у Положенні про психологічну службу системи освіти України
д) у Примірному положенні про психологічну службу центру соціальних служб для молоді

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЗА ТЕМОЮ 5:

Основна:

1. Медичне право: нормативно – правові акти. Ч. 2 / Упор: І.Я. Сенюта (гол. ред.), Ю.С. Гуменюк, М.М. Семерак, Х.Я. Терешко; – Львів: Вид-во ЛОБФ «Медицина і право». 2018. – 520 с.
2. Правове регулювання професійної діяльності психолога : навч.- метод. посіб. / Л. В. Перевалова, І. В. Лисенко, Г. М. Гаряєва – Харків: ФОП Панов А. М., 2023. – 92 с.. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/92024273-27ba-482c-ba24-0ffc37ec7726/content>
3. Колтунович Т.А. Етичний кодекс психолога: Навчальний посібник. – Чернівці: ЧНУ, 2019. – 232с.
4. Медичне право : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С.Б. Булеци; д-ра юрид. наук, доц. М.В. Менджул. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 720 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/44786/1/медичне%20право_друк_05_08.pdf
5. Науково-методичні засади діяльності психологічної служби: Навчально-методичний посібник; В 2 т. / За ред.. В.Г.Панка, І.І.Цушка. – К.: Ніка-Центр, 2021. – Т.1. – 328 с.; Т.2. – 284 с
6. Титаренко Т. М. Кризове психологічне консультування / Т.М. Титаренко. – К. : Главник, 2021. – 196 с.
7. Кокун О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Олійник В.О., Хоружий С.М., Ларіонов С.О., Сириця М.В. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей цивільними психологами : метод. посіб. К. : 7БЦ, 2023. 175 с.

Додаткова:

1. Валах В.В. Право дитини-пацієнта на тактовне лікування. Право України. 2020. №1. С. 85-96.
2. Viktoriia V. Valakh, Denis M. Sytnikov. Analysis of ECHR decisions about the legal regime of medical privacy. Legea și viața. 2020. №10-11. P.9-24
3. Olha Yuryk, Anatoly Stashkevich, Ruslan Chorny, Zhanna Chorna, Tetiana Kronivets, Viktoriia Valakh. The Correlation Between The Right To Medical Secrecy And The Employer's Right To Receive Information On The Employee's Health State // International Journal of Computer Science and Network Security, VOL.21 No.7, July 2021. P.103-107
4. Кримінальна відповідальність працівників закладу охорони здоров'я: сучасні тенденції. Навчальний посібник / С.П. Кошова, З.В. Гбур, О.І. Пархоменко-Куцевіл. Кам'янець-Подільський: ТОВ "Друкарня Рута", 2021. 104 с.
5. Паліативна та хоспісна допомога : підручник / [Вороненко Ю. В. та ін.]; за ред. акад. НАМН України Ю. В. Вороненка, чл.-кор. НАМН України Ю. І. Губського ; Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика. Вінниця: Нова Книга, 2017. 385 с.
6. Терзі О. О. Визначення поняття «Охорона здоров'я» / О. О. Терзі // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2018. № 51. С. 46-49. URL: <https://www.onmedu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7030/Terzi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
7. Терзі О. О. Генеза становлення предиктивної медицини // Widomosci Lekarskie . 2019. Tom LXXII. С. 99-102. URL: <https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7065/Terzi.pdf?sequence=1>

8. Терзі О. О. Правові засади вакцинації // Wiadomosci Lekarskie. 2018 . Вип. 3. С. 714-718. URL: <https://europepmc.org/article/med/29783254>
9. Hendel N. World Health Organization (WHO) / Research Handbook on International Conflict and Security Law. T.M.C. Asser Press. 2022. P. 733-759.

Електронні інформаційні ресурси:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int.
2. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statereports.html>.
3. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.
4. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL: www.med122.com.
5. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
6. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>.
7. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-nssz>.
8. Національна психологічна асоціація: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.npa-ua.org/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6 (4 год)

ТЕМА 6. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПСИХОЛОГА ЗА ПРОФЕСІЙНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Мета: набуття здобувачем вищої освіти знань щодо базових засад притягнення до різних форм відповідальності психологів за їх професійні правопорушення

Основні поняття:

1. Юридична відповідальність: поняття та види
2. Професійні правопорушення
3. Незаконні дослідження над людиною
4. Доведення до самогубства

ПЛАН:

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ:

Привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ВМІНЬ, НАВИЧОК.

Задача 1. Н. працювала психологом на підприємстві. Вона випадково дізналася, що психолога, який працював до неї, отримував майже удвічі вищу заробітну плату. Н. звернулася до директора з проханням про підвищення заробітної плати, однак отримала відмову з поясненнями, що фінансовий стан підприємства не дає можливості збільшити заробітну плату. Н. звернула увагу директора на той факт, що її попередник отримував значно більшу зарплату, а за рік її роботи обсяг виконуваної роботи значно зріс. Директор відповів, що чоловікові необхідно годувати сім'ю і відповідно більше заробляти, а їй він зарплату збільшити не може. Н. звільнилася. Через кілька місяців вона зустріла 28 колишню співробітницю, яка повідомила, що на її місце взяли чоловіка і він отримує в 2,5 рази більшу

заробітну плату, ніж отримувала вона.

Які норми законодавства були порушені? Обґрунтуйте відповідь.

Задача 2. Психолог Л. працював за строковим договором. За три місяці до його закінчення він подав заяву про звільнення у зв'язку з переведенням його жінки на роботу в іншу місцевість. Наступного дня він на роботу не вийшов і виїхав з міста. Коли він одержав трудову книжку, то з'ясувалося, що він звільнений за п. 4 ст. 40 КЗпП. Л. звернувся до прокурора зі скаргою на дії власника.

Яку відповідь повинен дати прокурор?

Задача 3. К. звернувся 5 січня до власника з заявою про звільнення у зв'язку з тим, що він знайшов інше місце роботи. Власник 25 березня видав наказ про звільнення психолога К. за власним бажанням. К. оскаржив це звільнення, пояснюючи, що перейти на нове місце роботи він збирався в січні, а зараз воно вже зайняте.

Чи підлягає вимога задоволенню?

Задача 4. Психологи П. і К., які працювали в одній бригаді, звернулися до юриста за консультацією. У зв'язку зі скороченням штату хтось з них має залишитися на роботі. П. має вищу психологічну освіту та безперервний стаж роботи за фахом. К. має таку ж саму освіту, певний стаж роботи і утримує трьох неповнолітніх дітей.

Яку відповідь повинен дати їм юрист?

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ:

1. Юридична відповідальність психологів: поняття та ознаки.
2. Підстави юридичної відповідальності психологів.
3. Види юридичної відповідальності.
4. Органи, які мають право застосовувати юридичну відповідальність

4. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ: ТЕСТИ ЗА ТЕМОЮ 6:

1. Яке поняття характеризується як точне, своєчасне і неухильне додержання встановлених правовими та іншими соціальними нормами правил поведінки в державному та суспільному житті?

- а) суспільний порядок;
- б) правомірна поведінка;
- в) законність;
- г) дисципліна.

2. Дисципліна – це:

- а) одна зі складових суспільного порядку, яка полягає у правовій регламентації суспільних відносин та дотримання вимови додержання чинних правових норм;
- б) суворе дотримання законів та інших нормативно-правових актів усіма суб'єктами правовідносин;
- в) точне, своєчасне і неухильне додержання встановлених правовими та іншими соціальними нормами правил поведінки в державному та суспільному житті.
- г) сукупність передбачених законом об'єктивних і суб'єктивних ознак суспільно небезпечного діяння, за вчинення якого винна особа несе юридичну відповідальність.

3. Підстави для юридичної відповідальності – це:

- а) склад правопорушення та санкція правової норми;

- б) досягнення віку юридичної відповідальності;
- в) правопорушення та доведення вини правопорушника;
- г) система елементів (склад) правопорушення.

4. Вкажіть види юридичної відповідальності:

- а) кримінальна;
- б) акт поведінки, діяння;
- в) протиправність діяння;
- г) цивільно-правова.

5. Цивільно-правова відповідальність:

- а) виражається у вигляді несприятливих наслідків майнового характеру у боржника;
- б) виражається у вигляді несприятливих наслідків немайнового характеру кредитора;
- в) забезпечується державним примусом;
- г) забезпечується громадським осудом.

6. Специфічними рисами цивільно-правової відповідальності є:

- а) її майновий характер;
- б) можливості перевищення розміру відповідальності над розміром заподіяної шкоди або збитків;
- в) розмір відповідальності не може перевищувати розмір заподіяної шкоди.

7. Форми цивільно-правової відповідальності:

- а) втрата завдатку;
- б) сплата пені;
- в) моральні страждання;
- г) відшкодування шкоди.

8. Моральна шкода:

- а) має вартісний характер;
- б) не має економічного характеру;
- в) може виражатися у приниженні честі, гідності;
- г) може виражатися у фізичному болю та стражданнях, які особа зазнала у зв'язку з каліцтвом.

9. Які суб'єкти можуть бути притягнуті до адміністративної відповідальності?

- а) виключно громадяни України;
- б) виключно фізичні особи;
- в) виключно юридичні особи;
- г) фізичні і юридичні особи.

10. Яким чином здійснюється законодавче закріплення нормативних підстав адміністративної відповідальності?

- а) виключно Кодексом України про адміністративні правопорушення;
- б) Кодексом України про адміністративні правопорушення та іншими законами;
- в) виключно Кодексом адміністративного судочинства України;
- г) Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кодексом адміністративного судочинства України.

11. Що слід розуміти під адміністративним стягненням?

- а) міра впливу на правопорушника, який вчинив адміністративний проступок з метою відновлення порушених прав та законних інтересів постраждалих осіб та притягнення вин-

ного до відповідальності;

б) негативні наслідки, що застосовуються до особи, яка вчинила адміністративне правопорушення з метою покарання та запобігання вчиненню нових правопорушень;

в) міра відповідальності, що застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, як самим правопорушником, так і іншими особами;

г) заходи адміністративного примусу, що визначені Кодексом України про адміністративні правопорушення та застосовуються до особи за вчинення суспільно шкідливого діяння, яке має ознаки адміністративного проступку.

12. Кримінальна відповідальність:

а) є особливим видом юридичної відповідальності, який характеризується власними видовими ознаками;

б) за ознаками повністю охоплюється поняттям юридичної відповідальності;

в) не має ніякого стосунку до юридичної відповідальності;

г) відповідальність, яка настає за вчинення правопорушення.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЗА ТЕМОЮ 5:

Основна:

1. Медичне право: нормативно – правові акти. Ч. 2 / Упор: І.Я. Сенюта (гол. ред.), Ю.С. Гуменюк, М.М. Семерак, Х.Я. Терешко; – Львів: Вид-во ЛОБФ «Медицина і право». 2018. – 520 с.
2. Правове регулювання професійної діяльності психолога : навч.- метод. посіб. / Л. В. Перевалова, І. В. Лисенко, Г. М. Гаряєва – Харків: ФОП Панов А. М., 2023. – 92 с.. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/92024273-27ba-482c-ba24-0ffc37ec7726/content>
3. Колтунович Т.А. Етичний кодекс психолога: Навчальний посібник. – Чернівці: ЧНУ, 2019. – 232с.
4. Медичне право : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С.Б. Булеци; д-ра юрид. наук, доц. М.В. Менджул. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 720 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/44786/1/медичне%20право_друк_05_08.pdf
5. Науково-методичні засади діяльності психологічної служби: Навчально-методичний посібник; В 2 т. / За ред.. В.Г.Панка, І.І.Цушка. – К.: Ніка-Центр, 2021. – Т.1. – 328 с.; Т.2. – 284 с
6. Титаренко Т. М. Кризове психологічне консультування / Т.М. Титаренко. – К. : Главник, 2021. – 196 с.
7. Кокун О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Олійник В.О., Хоружий С.М., Ларіонов С.О., Сириця М.В. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей цивільними психологами : метод. посіб. К. : 7БЦ, 2023. 175 с.

Додаткова:

1. Валах В.В. Право дитини-пацієнта на тактовне лікування. Право України. 2020. №1. С. 85-96.
2. Viktoriia V. Valakh, Denis M. Sytnikov. Analysis of ECHR decisions about the legal regime of medical privacy. Legea și viața. 2020. №10-11. P.9-24
3. Olha Yuryk, Anatoly Stashkevich, Ruslan Chornyi, Zhanna Chorna, Tetiana Kronivets, Viktoriia Valakh. The Correlation Between The Right To Medical Secrecy And The Employer's Right To Receive Information On The Employee's Health State // International Journal of Computer Science and Network Security, VOL.21 No.7, July 2021. P.103-107
4. Кримінальна відповідальність працівників закладу охорони здоров'я: сучасні тенден-

ції. Навчальний посібник / С.П. Кошова, З.В. Гбур, О.І. Пархоменко-Куцевіл. Кам'янець-Подільський: ТОВ "Друкарня Рута", 2021. 104 с.

5. Паліативна та хоспісна допомога : підручник / [Вороненко Ю. В. та ін.]; за ред. акад. НАМН України Ю. В. Вороненка, чл.-кор. НАМН України Ю. І. Губського ; Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика. Вінниця: Нова Книга, 2017. 385 с.

6. Терзі О. О. Визначення поняття «Охорона здоров'я» / О. О. Терзі // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2018. № 51. С. 46-49. URL: <https://www.onmedu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7030/Terzi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

7. Терзі О. О. Генеза становлення предиктивної медицини // Widomosci Lekarskie . 2019. Tom LXXII. С. 99-102. URL: <https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7065/Terzi.pdf?sequence=1>

8. Терзі О. О. Правові засади вакцинації // Wiadomosci Lekarskie. 2018 . Вип. 3. С. 714-718. URL: <https://europepmc.org/article/med/29783254>

9. Hendel N. World Health Organization (WHO) / Research Handbook on International Conflict and Security Law. T.M.C. Asser Press. 2022. P. 733-759.

Електронні інформаційні ресурси:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int.

2. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.

3. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.

4. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL: www.med122.com.

5. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.

6. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>.

7. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-nszu>.

8. Національна психологічна асоціація: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.npa-ua.org/>

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Основна:

1. Медичне право: нормативно – правові акти. Ч. 2 / Упор: І.Я. Сенюта (гол. ред.), Ю.С. Гуменюк, М.М. Семерак, Х.Я. Терешко; – Львів: Вид-во ЛОБФ «Медицина і право». 2018. – 520 с.
3. Правове регулювання професійної діяльності психолога : навч.- метод. посіб. / Л. В. Перевалова, І. В. Лисенко, Г. М. Гаряєва – Харків: ФОП Панов А. М., 2023. – 92 с.. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/92024273-27ba-482c-ba24-0ffc37ec7726/content>
4. Колтунович Т.А. Етичний кодекс психолога: Навчальний посібник. – Чернівці: ЧНУ, 2019. – 232с.
5. Медичне право : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С.Б. Булеци; д-ра юрид. наук, доц. М.В. Менджул. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 720 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/44786/1/медичне%20право_друк_05_08.pdf
6. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України./ Упоряд. В.Г.Панок, І.І.Цушко, А.Г. Обухівська – К.: Шк. світ. 2018. – 256 с.
7. Науково-методичні засади діяльності психологічної служби: Навчально-методичний посібник; В 2 т. / За ред.. В.Г.Панка, І.І.Цушка. – К.: Ніка-Центр, 2021. – Т.1. – 328 с.; Т.2. – 284 с
8. Титаренко Т. М. Кризове психологічне консультування / Т.М. Титаренко. – К. : Главник, 2021. – 196 с.
9. Кокур О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Олійник В.О., Хоружий С.М., Ларіонов С.О., Сириця М.В. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей цивільними психологами : метод. посіб. К. : 7БЦ, 2023. 175 с.
10. Організація діяльності психологічної служби: навч-метод. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; упоряд. О. А. Дудник. – Умань : Візаві, 2023. – 267 с.
11. Сироїд Т.Л. Міжнародні стандарти в галузі забезпечення права на здоров'я та практика їхнього застосування. К., 2021. 166 с.
12. Правове регулювання професійної діяльності психолога : навч.- метод. посіб. / Л. В. Перевалова, І. В. Лисенко, Г. М. Гаряєва – Харків: ФОП Панов А. М., 2023. – 92 с.. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/92024273-27ba-482c-ba24-0ffc37ec7726/content>

Додаткова:

1. Валах В.В. Право дитини-пацієнта на тактовне лікування. Право України. 2020. №1. С. 85-96.
2. Viktoriia V. Valakh, Denis M. Sytnikov. Analysis of ECHR decisions about the legal regime of medical privacy. Legea și viața. 2020. №10-11. P.9-24
3. Olha Yuryk, Anatoly Stashkevich, Ruslan Chorny, Zhanna Chorna, Tetiana Kronivets, Viktoriia Valakh. The Correlation Between The Right To Medical Secrecy And The Employer's Right To Receive Information On The Employee's Health State // International Journal of Computer Science and Network Security, VOL.21 No.7, July 2021. P.103-107
4. Кримінальна відповідальність працівників закладу охорони здоров'я: сучасні тенденції. Навчальний посібник / С.П. Кошова, З.В. Гбур, О.І. Пархоменко-Куцевіл. Кам'янець-Подільський: ТОВ "Друкарня Рута", 2021. 104 с.

5. Професійний кодекс етики для психолога. Бонн, ФРН // Питання психології. - 1999. - № 6.
6. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція. Модульно-рейтинговий курс: Навч. посіб. / І.М. Цимбалюк. – К. : ВД “Професіонал”, 2021. – 656 с.
7. Колтунович. Т.А Етичний кодекс психолога. 2007. URL: : <http://medbib.in.ua/etichniykodeks-psihologa654.html>
8. Науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби системи освіти в умовах децентралізації (моделі, досвід) : колективна монографія / наук. ред. В.Г. Панок. – Київ : Ніка-Центр, 2020. – 152 с.
9. Особистісно-професійне зростання: психологічні тренінги : навч.-метод. посіб. / за ред. Л. В. Долинської, О. В. Теремчук. Київ : Каравела, 2018. 560 с.
10. 7. Васьківська С. П'ять вимірів психологічного консультування: навч. посіб. Київ Ніка-Центр, 2019. 400 с.
11. Hendel N. World Health Organization (WHO) / Research Handbook on International Conflict and Security Law. Т.М.С. Asser Press. 2022. P. 733-759.
12. Ієрусалимов В., Студеннікова І., Андрієнко Д., Маркуц Ю. Аналіз механізмів підтримки осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах. К., 2023. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/05/MFV_Analiz-mehanizmiv-pidtrimki-SZHO.pdf
13. Всеобщая декларация прав человека [Электронный ресурс] : принята и провозглашена в резолюции 217 А (III) Генеральной Ассамблеи от 10 декабря 1948 года. – Электрон. дан. (1 файл). – Режим доступа: <http://zakon4.rada.gov.ua>. – Название с экрана.
14. Хартия социальных прав и гарантий граждан независимых держав [Электронный ресурс]: затв. Межпарламентской Ассамблеей держав - участников Співдружності Незалежних Держав 29 жовтня 1994р. – Электрон. дан. (1 файл). – Режим доступа: <http://zakon4.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
15. Про інформацію [Электронный ресурс] : закон Украины від 01.10.1992 року. – Электрон. дан. (1 файл). – Режим доступа: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
16. Про страхування [Электронный ресурс] : закон Украины від 07.03.1996 року. – Электрон. дан. (1 файл). – Режим доступа: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
17. Основы законодательства Украины про охрану здоровья [Электронный ресурс] : закон Украины від 19.11.1992 року. – Электрон. дан. (1 файл). – Режим доступа: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
18. Психологічна служба в системі освіти: Практикум з навчального курсу для практичних психологів: Навч. посібн. - К.: Каравела, 2010. - 176 с.
19. Система роботи психологічних служб і методика роботи практичного психолога : конспект лекцій / укладач: П. І. Сахно. – Суми : Сумський державний університет, 2023. – 159 с.
20. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби: практичний посібник / авт.-упор.: І. І. Ткачук, Н. В. Пророк, Н. В. Лунченко, В. М. Горленко, В. Д. Острова, Н. В. Сосновенко; за заг. ред. В. Г. Панка. 2-ге вид., доповн. і переробл. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2024. 100 с. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741698/1/diahnostychnyi_minimum_2024.pdf .
21. Науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби системи освіти в умовах децентралізації (моделі, досвід) : колективна монографія / наук. ред. В.Г.

Панок. – Київ : Ніка-Центр, 2020. – 152 с.

22. Особистісно-професійне зростання: психологічні тренінги : навч.-метод. посіб. / за ред. Л. В. Долинської, О. В. Теремчук. Київ : Каравела, 2018. 560 с.

23. Васьківська С. П'ять вимірів психологічного консультування: навч. посіб. Київ Ніка-Центр, 2019. 400 с.

24. Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я: Закон України № 1053-IX від 03 грудня 2020 року.

25. Головкин Н. О., Данелян Л. Є., Довгалюк І. С., Комар Т. О., Кучеровський О. К. Соціально-психологічна робота з дітьми та молоддю з особливими потребами: метод. рек. / Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді. К. : Держсоцслужба, 2005. 108 с.

26. Про соціальні послуги: закону України від 17.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

27. Протоколи надання психологічної допомоги військовослужбовцям Збройних Сил України в бойових (екстремальних) умовах, затв. Начальником Генерального штабу Збройних Сил України. 2021. URL: <https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2022/05/16-%D0%86%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8.pdf>

28. Ієрусалимов В., Студеннікова І., Андрієнко Д., Маркуц Ю. Аналіз механізмів підтримки осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах. К., 2023. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/05/MFV_Analiz-mehanizmv-pidtrimki-SZHO.pdf

29. Федоренко Р. П. Психологія суїциду [Текст] : навч. посіб. / Раїса Петрівна Федоренко. – Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2011. – 260 с.

30. Поственція суїциду (буліциду): робота з колективом закладу освіти: методичні рекомендації / за ред. С. Л. Чуніхіної, Л. А. Найдьонової, Н. Ф. Умеренкової ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2022. – 76 с. URL: <https://journal-nam.com.ua/index.php/journal/article/view/657>

31. Політика щодо запобігання суїцидальної поведінки в установах виконання покарань та у слідчих ізоляторах України 2020. URL: <https://rm.coe.int/politica-final/16809eb4>

32. Шевченко Н. Ф. Професійна відповідальність психолога-практика: характеристика та структура. PSYCHOLOGICAL JOURNAL. Volume 5 Issue 5 2019. С. 32-44

33. Горбунова В.В. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень. Практична психологія соціальна робота. № 3. 2005. С. 18-23.

34. Про затвердження Порядку організації роботи з профілактики та попередження самогубств серед засуджених, осіб, взятих під варту, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах: наказ Міністерства юстиції України від 27.03.2023 № 1126/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0524-23#Text>

35. Маланчук А. Г. (2020). Типові способи доведення до самогубства шляхом використання Інтернет технологій. Юридична наука, 2(2), 68–77. URL: <https://journal-nam.com.ua/index.php/journal/article/view/657>

36. Суворова А. Психологічна та криміналістична характеристика неповнолітнього потерпілого з вадами психофізичного розвитку, травмованого наслідками війни. Юридична психологія. 2023. № 2 (33). С. 141-150

Інформаційні ресурси:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int.
2. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
3. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.
4. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL: www.med122.com.
5. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
6. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>.
7. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-nszu>.
8. Національна психологічна асоціація: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.npa-ua.org/>

Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль:

- усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми;
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань (в т.ч. розрахункових) за відповідними темами, оцінювання виконання індивідуального завдання;
- тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань за темами.

Підсумковий контроль: іспит.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми, участь здобувачів в обговоренні проблемних ситуацій
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
2. Оцінка теоретичних знань за темою заняття:
 - методи: оцінювання виконання тестових завдань за відповідною темою
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
3. Оцінка практичних навичок з теми заняття:
 - методи: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань (в т.ч. розрахункових) за відповідною темою
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5,0 - 4,0 - 3,0 – 2,0), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні практичні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.
Добре «4»	Здобувач бере участь у практичному занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з розв'язання практичних ситуацій з теми заняття. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 80% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь у практичному занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування не виконано. Ситуаційне завдання не виконано.

Оцінювання індивідуального завдання:

- Оцінювання якості виконання індивідуального завдання:
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінка доповіді, презентації та захисту індивідуального завдання
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінка участі здобувача в оцінці інших індивідуальних завдань та їх критичний аналіз:
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за індивідуальне завдання є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5,0 - 4,0 - 3,0 – 2,0), яка округлюється за методом статистики.

Критерії оцінювання індивідуального завдання

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Індивідуальне завдання та презентація виконані самостійно та оригінально, оформлення відповідає вимогам, завдання повністю розроблене за пропонованою структурою; здобувач вільно презентує матеріал; зміст презентації не перевантажений слайдами з текстовим матеріалом; здобувач формулює самостійні ґрунтовні судження, які підкріплені фактичними доказами, інформація на слайдах подана переважно схематично із використанням самостійно розроблених схем, малюнків, графіків, містить посилання на джерела, які відповідно оформлені та є актуальними.
Добре «4»	Індивідуальне завдання та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, завдання розроблене за пропонованою структурою із незначними порушеннями; аналіз самостійний, але містить незначні неточності; здобувач добре пояснює матеріал, формулює самостійні висновки; інформація у презентації подана переважно із використанням самостійно розроблених схем, малюнків, графіків, містить посилання на джерела, які відповідно оформлені та є актуальними.
Задовільно «3»	Індивідуальне завдання та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам із незначними порушеннями, завдання частково розроблене за пропонованою структурою; аналіз лише теоретичний, описовий та містить неточності; здобувач пояснює матеріал не впевнено, формулює лише загальні висновки (або взагалі не може їх сформулювати), інформація у презентації подана з посиланням на джерела, однак вони оформлені із помилками.
Незадовільно «2»	Індивідуальне завдання не виконано. Не зараховуються індивідуальні завдання та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет.

Здобувач допускається до іспиту, якщо він виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав та захистив індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Здобувачі заочної форми навчання допускаються до участі в екзаменаційній сесії,

якщо вони не мають заборгованості за попередній семестр і до початку екзаменаційної сесії виконали види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни (виконання індивідуального завдання).

Зміст і структура екзаменаційних білетів визначаються рішенням кафедри менеджменту охорони здоров'я ОНМедУ.

Оцінка за іспит є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з одним десятковим знаком після коми.

Оцінювання результатів навчання під час підсумкового контролю

Зміст оцінюваної діяльності	Кількість балів
Виконання тестового завдання (відповіді на питання з теми 1)	1
Виконання тестового завдання (відповіді на питання з теми 2)	1
Виконання тестового завдання (відповіді на питання з теми 3)	1
Виконання тестового завдання (відповіді на питання з теми 4)	1
Виконання тестового завдання (відповіді на питання з теми 5)	1
Загалом	5

Критерії оцінювання результатів навчання на іспиті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач всебічно знає зміст теоретичних питань, вільно володіє професійною та науковою термінологією, використовує набуті знання при вирішенні тестових завдань. Здобувач правильно відповів на всі поставлені питання (більш ніж 85% відповідей на запитання є правильними), точно дотримувався алгоритму виконання тесту.
Добре «4»	Здобувач достатньо глибоко і всебічно знає зміст теоретичних питань, володіє професійною та науковою термінологією, використовує набуті знання при вирішенні тестових завдань. Здобувач допустив незначні похибки у відповідях на поставлені питання (не менш ніж 75% відповідей є правильними), дотримувався алгоритму виконання тесту.
Задовільно «3»	Здобувач у неповному обсязі знає зміст теоретичних питань, володіє лише базовим обсягом теоретичних знань, неточно використовує професійну та наукову термінологію. Здобувач припустився значних похибок у алгоритмі виконання тесту та у відповідях на поставлені питання (не менш ніж 60% відповідей є правильними).
Незадовільно «2»	Здобувач не опанував основний обсяг теоретичних знань, виявив низький рівень володіння професійною та науковою термінологією. Здобувач не зміг застосовувати теоретичні знання при вирішенні тестових завдань. Здобувач здебільшого не виконав тестові завдання (у більшості випадків не дав відповіді) та припустився грубих помилок і похибок (менш ніж 60% відповідей є неправильними або тестове завдання взагалі не виконано).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Бали за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертуються з традиційної чотирибальної шкали за абсолютними критеріями у бали за 200-бальною шкалою, які наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну шкалу

Традиційна чотирибальна оцінка	Багатобальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету програмою «Контингент».

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Загальна характеристика права. Поняття права, його ознаки, джерела, функції.
2. Загальна характеристика правового регулювання охорони здоров'я в Україні. Загальна характеристика медичного права: поняття ознаки, джерела, функції. Медичне законодавство та його місце в системі правових знань.
3. Співвідношення охорони здоров'я, медичного права, фармацевтичного права і біоетики.
4. Правові засади охорони психічного здоров'я в Україні.
5. Забезпечення прав людини як головна умова його духовного та фізичного благополуччя. Основні міжнародно-правові акти та регіональні стандарти у сфері охорони здоров'я, зокрема у психологічній діяльності.
6. Загальні положення про правове регулювання діяльності психолога та характеристика нормативно-правових документів в даній сфері. Умови успішності професійної діяльності психолога. Знання правових основ діяльності як умова професіонального становлення спеціаліста-психолога. Основні регулятори діяльності спеціаліста-психолога: правовий, моральний рівень.
7. Основні завдання психологічної служби, зміст діяльності, тривалість робочого тижня практичних психологів та соціальних педагогів, структура та управління службою.
8. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів.
9. Ефективність і результативність психологічної допомоги в закладах освіти.
10. Координування і вдосконалення діяльності центрів практичної психології та соціальної роботи, практичних психологів і соціальних педагогів закладів освіти.
11. Положення про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах МОНУ.

12. Правовий статус центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги та їх повноваження.
13. Повноваження загальних та спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, служб у справах дітей.
14. Надання психологічної допомоги сім'ям, дітям та молоді, особам, які постраждали від домашнього насильства.
15. Правові засади діяльності психологічних служб в центрах медико-соціальної та психолого-педагогічної допомоги населенню.
16. Категорії «вразливі категорії населення», «складна життєва ситуація».
17. Законодавче забезпечення соціально-психологічної реабілітації дітей, молоді, людей похилого віку, учасників антитерористичної операції / операції об'єднаних сил (АТО/ООС), внутрішньо переміщених осіб, мігрантів, біженців та інших категорій населення, які перебувають у складних життєвих обставинах.
18. Державні програми підтримки вразливих категорій населення, які опинилися у складних життєвих обставинах. Основні напрямки діяльності психолога з вразливими категоріями населення.
19. Цивільно-правова, адміністративно-правова та кримінальна відповідальність психолога за професійні правопорушення
20. Кримінальний кодекс України про злочини проти дитини, особистості та кримінальну відповідальність за їх скоєння.
21. Незаконне проведення дослідів над людиною.
22. Доведення до самогубства.